

קהילות מורים חוקרים פרקטיקה פדגוגית

ס. חן¹, א. שניידר²

¹מכללת לוינסקי לחינוך, תל-אביב; ²משרד החינוך, מחוז מרכז, ישראל

המטרה

פיתוח קהילות חוקרות פרקטיקה פדגוגיות כמנוף להשבת ההוראה באמצעות תהליכי הערכה ומשוב (grounded theory), הנשענים על תצפיות, תיעוד, תהליכי רפלקציה ומטא-קוגניציה.

רקע

חמישה בתי ספר יסודיים ממגזרים שונים (ערבי, ממ"ד, מ"מ) שותפים בחממה המתמקדת בחקר הפרקטיקה הפדגוגית באמצעות שיח תוך אישי, הכולל תהליכי רפלקציה ומטא-קוגניציה, ודיונים הכוללים קשרים וזיקות בין תכנים ואנשים. נקודת המוצא היא כי חקר הפרקטיקה בשיתוף מתמשך עם עמיתים, הנשען על מודעות עצמית והכרות עם הנרטיב האישי, מהווה מנוף לצמיחה מקצועית (מרגולין, 2010). השיח החוקר, המעוגן בצפייה ובתיעוד הלמידה בכיתות, אינו מניח מראש מהי הפרקטיקה אליה מכוון המהלך הפרשני, אלא שואף להגיע לכלל מרחב ההבנה האפשרי על מנת לאפשר לכל מורה לעצב טוב יותר את דרכי הוראתו. ההרצאה תתייחס לחקר הפרקטיקה הפדגוגית של המורים על-ידי המורים, כמחקר פעולה מעוגן במציאות ונבנה עם הזמן, על סמך ראייה של עושר אפשרויות מתוך תצפיות.

עקרונות ביצוע:

- (1) יצירת צוותים מעורבים של מורים חוקרים ונחקרים לחילופין, תוך הקפדה על שוויון סטאטוס ו'מרחב בטוח', כמאפשר תרבות הכולל חילופי ידע, תהליכי משוב, למידת עמיתים ופיתוח כלים משותפים.
- (2) בנייה מחדש של גוף ידע משותף לכלל אוכלוסיית המורים, שנובע באופן טבעי מהגדרת גופי הידע כבעלי חשיבות שווה, והגדרת הקבוצות כשוות סטאטוס. גוף הידע הזה מדויק יותר, מתאים יותר לקהילת המורים (bottom-up) ובוודאי עשיר יותר, מאשר בתהליך הקונבנציונאלי (Top-Down).

ממצאים עיקריים מסקנות והשלכות

יוצגו עדויות לתהליכים שבמסגרתם קהילות מורים החוקרים פרקטיקה פדגוגית מאפשרות יצירת מהלכים פרשניים בעלי ערכי אמת אותנטיים ובעלי משמעויות יישומיות: "...בזמן שאני מלמדת, אני נזכרת בתבחינים ואז אני אומרת לעצמי: הנה כאן נגעתי במאפיינים: כאן הייתי חברמנית, פה אתגרת... אני יותר ממוקדת בזכות התבחינים, ואני רואה שהנה עשיתי את זה מבלי להתכוון". י, מורה למתמטיקה ג-ו.

ביבליוגרפיה

מרגולין, א' (2010). מעבר לנהר נתיב הכשרה רב מסלולי הכשרת מורים כרב שיח. עמ' 63-73. מכון מופ"ת ומכללת לוינסקי.